

Nemanja Đorđević¹
Departman za psihologiju
Filozofski fakultet
Univerzitet u Nišu
Niš, Srbija

UDK 159.922.3:159.922.27

Originalni naučni rad<https://doi.org/10.46630/gpsi.18.2021.09>

POVEZANOST DESNIČARSKE AUTORITARNOSTI SA PETOFAKTORSKIM MODELIMA LIČNOSTI – METAANALIZA

Apstrakt

Cilj ove metaanalitičke studije bio je utvrđivanje povezanosti desničarske autoritarnosti i petofaktorskih modela ličnosti. Studija je uključila ukupno 18 radova, sa ukupnim uzorkom od 42.732 ispitanika iz različitih populacija. Analiza je sprovedena metodom Hantera i Šmita. Rezultati su pokazali da desničarska autoritarnost ostvaruje negativnu korelaciju niskog inteziteta sa neuroticizmom ($r = -.03, p < .001$), ekstraverzijom ($r = -.04, p < .001$) i saradljivošću ($r = -.06, p < .001$). Takođe, uočena je izvesna pristrasnost u objavljivanju rezultata istraživanja kada su ove tri crte ličnosti u pitanju. Savesnost je u niskoj pozitivnoj korelaciji sa desničarskom autoritarnošću ($r = .13, p < .001$), dok je korelacija otvorenosti prema iskustvu sa desničarskom autoritarnošću blizu nivoa srednje negativne korelacije ($r = -.27, p < .001$). Takođe, utvrđen je moderatorski efekat operacionalizacije modela ličnosti i populacije kada je reč o odnosu autoritarnosti i crte otvorenosti za iskustvo, kao i modereatorski efekat operacionalizacije desničarske autoritarnosti na korelaciju crte neuroticizam i desničarske autoritarnosti.

Cljučne reči: desničarska autoritarnost, petofaktorski model, model velikih pet, metaanaliza

Uvod

Autoritarnost je jedan od fenomena koji često srećemo u psihologiji. Istraživanja možemo pratiti još od psihoanalitičkih pokušaja i Adornovih istraživanja F-ličnosti (Rot, 2010), potom ponovnim obnavljanjem interesovanja za ovaj fenomen sa Oltemejerom (Altemeyer, 1981) do najnovijih istraživanja Dakita (Duckitt, 2001, 2013; Duckitt et al., 2010; Duckitt & Sibley, 2010; Perry et al., 2013) u okviru njegovog modela dvostrukog procesuiranja ideologije i predrasuda. Desničarska autoritarnost je ličnosna i ideološka varijabla koja odražava spremnost na potčinjavanje autoritetu, podršku društvenim konvencijama i normama i netrpeljivost prema onima koji ih se ne pridržavaju. Dakitov model (Duckitt et al., 2010) zadržava tri činioca desničarske autoritarnosti koji korespondiraju sa Oltemejerovim, ali ih on određuje

¹ nemanja.t.djordjevic@gmail.com

Citirati rad na sledeći način: Đorđević, N. (2021). Povezanost desničarske autoritarnosti sa petofaktorskim modelima ličnosti – metaanaliza. *Godišnjak za psihologiju*, 18, 137–156. <https://doi.org/10.46630/gpsi.18.2021.09>

kao motivacione ciljeve. Prema ovom autoru desničarska autoritarnost se sastoji od konzervativizma koji korespondira dimenziji autoritarne submisivnosti, autoritarizma koji odgovara autoritarnoj agresivnosti i tradicionalizma koji je u pogledu vrednosti ekspresija konvencionalizma, kako ga je Oltemejer video (Altemeyer, 1981). Ovaj koncept je povezan sa konzervativizmom ali ipak ga nije moguće izjednačiti sa njim (Altemeyer, 1981). Sam pojam desničarske autoritarnosti (eng. *Right Wing Authoritarianism*), nije vezan samo za političku desnicu, kako bi se moglo zaključiti po imenu. Naime, Oltemejer na više mesta ističe da je u pitanju „psihološka desnica“, a ne politička ili ekonomska. Ova skala, prema njemu, ne identifikuje samo političke desničare, već i levičare i sve one koju su autoritarni. Ime koncepta ukazuje na kom je delu političkog spektra fenomen prvo prepoznat, ali ne odriče njegovo postojanje i u drugim političkim opcijama (ekstremnim i radikalnim). Na temelju kritike autoritarizma desnog krila razvijen je i konstrukt levičarskog autoritarizma (Van Hiel et al., 2006), jer se pokazalo da skala kojom se ispituje desničarska autoritarnost nije dovoljno osetljiva na levičarsku autoritarnost.

Uporedo sa istraživanjima autoritarnosti, nastoji se otkriti tip ličnosti, a potom i sindrom dimenzija ličnosti koji stoji u osnovi desničarske autoritarnosti. Pregledom literature nailazimo na veliki broj ovih istraživanja koja se najčešće sprovode na Zapadu (Akrami & Ekehammar, 2006; Ekehammar et al., 2004; Heaven & Bucci, 2001; Heaven et al., 2011; Hodson et al., 2009; Kalebić Maglica i Vuković, 2016; Miklikowska, 2012; Swami et al., 2012). Ova istraživanja najčešće ispituju odnos desničarske autoritarnosti i modela ličnosti koji sadrže pet faktora ili neki od izvedenih kulturno specifičnih modela nastalih na bazi modela velikih pet ili petofaktorskog modela. Prema modelu velikih pet, postoje pet crta ličnosti i to: neuroticizam, ekstraverzija, savesnost, saradljivost i otvorenost prema iskustvu (Smederevac & Mitrović, 2018). Neuroticizam predstavlja dimenziju individualnih razlika u stepenu reaktivnosti na potencijalno ugrožavajuće stimulse. Ekstraverzija je druga dimenzija u ovom modelu i odnosi se na stepen reaktivnosti na novo okruženje, ukazuje na pozitivan stav prema drugim ljudima i napor da se uspostavi i održi harmoničan interpersonalni odnos, optimizam, životni elan i pozitivno raspoloženje. Takođe se odnosi na lakoću u uspostavljanju kontakta i održavanju komunikacije. Treća dimenzija u ovom modelu je savesnost koja se odnosi na stav prema obavezama, na samodisciplinu, istrajnost tj. ambiciju da se zalaganjem dostignu postavljeni ciljevi, te sklonost ka uvažavanju pravila ponašanja i promišljenost pri donošenju odluka. Četvrta dimenzija u ovom modelu je saradljivost. U petofaktorskom modelu ona predstavlja individualne razlike u kontroli, učestalosti i intenzitetu agresivnih impulsa i ponašanja. Povišene vrednosti ukazuju na dispoziciju za altruističko ponašanje, dobru kontrolu impulsa, ispoljavanje poverenja prema drugim ljudima, iskrenost, itd. Otvorenost prema iskustvu je peta dimenzija i odnosi se na težnju ka napretku i usavršavanju. Oblikuju je kulturološki činioci, a odnosi se na tendenciju kreiranja stimulativnog okruženja za zadovoljenje potrebe za intelektualnom stimulacijom, potragom za novim iskustvima i spremnost da se u ta iskustva osoba upusti.

Dok je najveći broj studija pokazivao mala odstupanja korelacija između crta otvorenosti i savesnosti sa desničarskom autoritarnošću, razlike su bile izražene na

ostalim dimenzijama. Tako, na primer, u istraživanjima Akramija i Ekeamara (Akrami & Ekehammar, 2006) i Kalebić Maglice i saradnika (Kalebić Maglica i sar., 2018; Kalebić Maglica & Vuković, 2016) pokazalo se da je neuroticizam u niskoj negativnoj korelaciji sa desničarskom autoritarnošću ($r = -.18$ i $r = -.13$), dok je u istraživanjima Svami i saradnika (Swami et al., 2012) i Hevena i saradnika (Heaven et al., 2011) korelacija biva čak i pozitivna (redom $r = .08$ i $r = .07$). Još je izraženiji slučaj povezanosti ekstraverzije i desničarske autoritarnosti koji je kod Kalebić Maglice i Vuković (Kalebić Maglica & Vuković, 2016) i Dalago i saradnika (Dallago et al., 2012) pozitivna i to (redom $r = .18$ i $r = .14$), dok je kod Milojeva i saradnika (Milojev et al., 2014) negativna ($r = -.24$). Ovi primeri nam govore da je priroda povezanosti neuroticizma, ekstraverzije i saradljivosti sa desničarskom autoritarnošću složenija, odnosno podložnija dejstvu drugih činilaca. Navedena razlike u rezultatima istraživanja razlog su za odluku o sprovođenju detaljnije analize ove povezanosti. Cilj rada je da pokuša da odgovori na pitanje o intenzitetu i značajnosti povezanosti ovih crta ličnosti sa desničarskom autoritarnošću. Metaanaliza omogućava potpunije zaključke predstavljajući metodološki ispravniji pristup sintezi rezultata različitih istraživanja u odnosu na prosto združivanje rezultata (Hunter & Schmidt, 2004).

Metod

Prihvatljive operacionalizacije desničarske autoritarnosti i crta ličnosti

Desničarski autoritarizam se, kao što je u uvodu pomenuto, ispitivao na empirijski prihvatljiv način pojavom F-skale. Oltemejer (Altemeyer, 1981, 2006) kritikuje ovaj pristup autoritarnosti i kao njegovu dopunu i zamenu uvodi koncept desničarske autoritarnosti. Ovaj autor je tvorac prve skale kojom je ispitivana desničarska autoritarnost (Altemeyer, 1981, 2004). Daljim razvojem Oltemejerovog pristupa Dakit (Duckitt et al., 2010) uvodi AKT model (Autoritarizam, Konzervativizam, Tradicionalizam) kao i skalu kojom se ona ispituje, koja takođe ima više od jedne verzije (Bizumic & Duckitt, 2018; Duckitt, 2001). U oba slučaja verzije skale su nastale kao posledica skraćivanja onih koje su bile prve konstruisane. Pored ove dve skale, često se, naročito u evropskim istraživanjima, sreće i kraća verzija RWA skale koju je na švedskom uzorku adaptirala Ingrid Zakrisson (Zakrisson, 2005).

U ovom radu ćemo kao prihvatljive operacionalizacije desničarske autoritarnosti koristiti one koje ovaj konstrukt mere nekom od verzija Oltemejerove skale (Altemeyer, 1981) i Dakitovom ACT (AKT; Duckitt, 2001) skalom. Važno je napomenuti da iako je identifikovano tri faktora, sve verzije Oltemejerove skale daju jednu meru desničarskog autoritarizma. Dakitova skala takođe daje opštu meru ali i tri posebne mere za tradicionalizam, konzervativizam i autoritarizam.

Pristup razumevanju ličnosti danas se gotovo isključivo bazira na crtama. Ovo, međutim, ne znači da su svi ovi pristupi međusobno uporedivi. Naime, u pitanju je veliki broj modela i teorija ličnosti koje osim toga što sve ličnost vide kao skup nekih crta nemaju puno toga zajedničkog. Većina ovih modela se bazira na različitim pristu-

pima. Dva dominantna modela su psiholeksički kome pripadaju, na primer, Velikih pet, petofaktorski model, HEXACO, i psihobiološki modeli kao što su Klonindžerov, Grejov. Dva petofaktorska modela nezavisno su razvili Goldberg (Goldberg, 1990) i Kosta i Mekre (Costa Jr & McCrae, 2008). Prvi je poznat kao model velikih pet, dok je drugi jednostavno poznat kao petofaktorski model. Ova dva modela su međusobno uporediva (Guenole & Chernyshenko, 2005), a neki autori, kao na primer Akrami i Ekeamar (Akrami & Ekehammar, 2006) naizmenično koriste termine velikih pet i petofaktorski model, ne praveći teorijsku razliku između njih. Iz navedenih razloga, odlučili smo se da u našu metaanalizu uključimo oba modela i tretiramo ih kao uporediva. Kao prihvatljive operacionalizacije ova dva petofaktorska modela biće uzeti sledeći instrumenti: BFI (John et al., 1991), IPIP (Goldberg, 1999), NEO-PI-R (Costa & McCrae, 1992), kao i drugi instrumenti (uglavnom vezani za određenu kulturu) ukoliko se uviđom dođe do zaključka da su zasnovani na navedenim teorijskim postavkama.

Prihvatljivi naučni izvori

Istraživanje uključuje radove na srpskom, hrvatskom i engleskom jeziku. Pretraživanje baza obavljeno je na ovim jezicima. Pretraga je obuhvatila i reference radova koji su pronađeni osnovnim pretraživanjem baza podataka (Psycinfo, PsycArticles, PubPsych, Scopus, Scindeks, ScienceDirect). Planirano je da u istraživanje budu uključeni i radovi na drugim jezicima, ako bi se do njih došlo pretragom referenci u radovima, ukoliko autor može da prepozna potrebne podatke, najčešće tabele, ali se pretraživanje baza podataka nije sprovodilo na tim jezicima. Pretraga radova obavljena je prvenstveno na internet servisima koji su dostupni autoru i to EBSCO i Google Scholar. Kao prihvatljivi izvori uzeti su časopisi sa recenzijom, kao i doktorske disertacije, master i diplomski radovi, radovi sa skupova i zbornika, ukoliko bi se isti pojavili u pretrazi literature.

Kriterijumi za uključivanje radova u studiju

Prvi kriterijum za razmatranje rada je taj da su u radu navedene korelacije neke od mera prihvatljivih operacionalizacija desničarskog autoritarizma i jedne od navedenih operacionalizacija petofaktorskog modela ličnosti. Drugi kriterijum je da je rad napisan na srpskom, hrvatskom ili engleskom jeziku. Treći kriterijum je da rad daje jasan opis procedure prikupljanja i obrade podataka iz kojeg se može zaključiti da je ovo urađeno na metodološki ispravan način uz poštovanje svih metodoloških i statističkih procedura.

Priroda veličine efekta i analiza homogenosti

Rad ispituje povezanost dve varijable. Za veličinu efekta biće uzet Pirsonov koeficijent korelacije. Kako svaka od crta ličnosti predstavlja faktor za sebe, rezultati prikazuju korelacije desničarske autoritarnosti sa svakom od crta posebno. Prema tome, ovu metaanalizu će u strogo metodološkom smislu činiti pet metaanaliza.

Dajner i saradnici (Diener et al., 2009) navode zaključke nacionalnog istraži-

vačkog saveta SAD da je u metaanalitičkim studijama sa neeksperimentalnim istraživanjima primerenije korišćenje modela slučajnih ili varijabilnih efekata. Metod slučajnih efekata pretpostavlja heterogenost populacija iz kojih dolaze uzorci na kojima su dobijeni rezultati različitih istraživanja. Prema ovim zaključcima, za neeksperimentalne studije, primerenije je korišćenje modela varijabilnih efekata, zbog toga što se bolje uklapaju u, kako to kažu Dajner i saradnici (Diener et al., 2009), „podatke iz stvarnog sveta“.

Mera koja će se koristiti kao ponder mere veličine efekta je veličina uzorka.

Prosečna ponderisana veličina efekta računata je po formuli:

$$\bar{r} = \frac{\sum_{i=1}^k n_i r_i}{\sum_{i=1}^k n_i}$$

za svaku od pet dimenzija ličnosti.

Mere raspršenja rezultata pojedinačnih studija prikazane su prema metodi koje daju Hunter i Šmit (Hunter & Schmidt, 2004). Ukupna varijansa (VAR) se sastoji iz varijanse greške (VAR_{SE}) i prave varijanse ($VAR_{\bar{r}}$). Prema tome, prava varijansa predstavlja razliku ukupne varijanse i varijanse greške. Ukupna varijansa je računata prema formuli:

$$VAR = \frac{\sum (n * (r - \bar{r})^2)}{\sum n}$$

dok je varijansa greške računata prema formuli:

$$VAR_{SE} = \frac{1 - \bar{r}}{M_n}$$

Statistička značajnost računata je prema uputstvu koje daju pomenuti autori (Diener et al., 2009). Dakle prvo je izračunata veličina standardne greške formulom:

$$SE_{\bar{r}} = \frac{\sqrt{VAR}}{\sqrt{k}}$$

potom su izračunati z skorovi formulom:

$$z = \frac{\bar{r}}{SE_{\bar{r}}}$$

i u tablicama pronađene odgovarajuće statističke značajnosti.

Intervali poverenja računati su po standornoj formuli za 95% intervale poverenja, i to:

$$CI_G = \bar{r} + 1,96 * \sqrt{VAR_{\bar{r}}}$$

$$CI_D = \bar{r} - 1,96 * \sqrt{VAR_{\bar{r}}}$$

χ^2 test je upotrebljen kako bi se testirala homogenost veličina efekata. Postoje zamerke upotrebi ovog testa zbog njegove male osetljivosti (Hunter & Schmidt, 2004). Dok je u radu Andija Filda i Rafaela Gileta (Field & Gillett, 2010), koji je ujedno i priručnik za sprovođenje metaanalize, računanje ovog metastatistika pred-

stavljen kao integralni deo metode Hantera i Šmita. Kako ovaj metastatistik ima nisku moć detektovanja homogenosti efekata unutar populacije, konačna odluka o upotrebi modela fiksnih ili modela varijabilni efekata uzeće u obzir i karakteristike populacija iz kojih dolaze uzorci u istraživanjima uključenim u analizu. Naime, prema Borenstajnu (Borenstein, 2009), može se dogoditi da različita veličina efekta bude pronađena u različitim studijama, zbog toga što se studije sprovode na uzorcima koji dolaze iz različitih populacija. Populacije se mogu razlikovati prema različitim parametrima, npr. starost, obrazovanje, prihodi, itd. Prema tome, ukoliko uzorci dolaze iz različitih populacija, to će biti dodatni argument za primenu modela varijabilnih efekata. χ^2 test računat je prema formuli koju daju Fild i Džilet (Field & Gillett, 2010):

$$\chi^2 = \sum_{i=1}^k \frac{(n_i - 1)(r_i - \bar{r})^2}{(1 - \bar{r}^2)^2}$$

Analiza moderatora

Zbog primene različitih instrumenata, a posebno dva teorijska modela, pristupljeno je analizi moderatora. Analiza je urađena pomoću makroa za računanje moderatorskog efekta za program IBM SPSS (verzija 28), čiji su autori Fild i Džilet, a koji je dostupan za besplatno preuzimanje (Field & Gillett, 2010). Kao moderatorske varijable analizirani su instrumenti kojima je merena desničarska autoritarnost i instrumenti kojima su merene dimenzije ličnosti. Važno je napomenuti da u analizu moderatora nisu uključene tri studije (Hotchin & West, 2018; Jelavić, 2017; Miklikowska, 2012) koje kao operacionalizacije koriste instrumente koji se ne pojavljuju ni u jednoj drugoj studiji. Ovo je učinjeno kako bi se izbegla mogućnost da o moderatorskom efektu korišćenih instrumenata sudimo na osnovu jedne njihove upotrebe, koja može patiti od nekih neidentifikovanih slučajnih grešaka. Opravdano je smatrati da su ove greške bliže neutralisanju ako se u analizu uključi efekat koji je nastao u više od je dne studije.

U istraživanjima uključenim u analizu, pored opšte populacije, uzorak su često činili srednjoškolci i studenti. Prema nekim autorima (Altemeyer, 1998), studenti u većoj meri naginju polu liberalnih političkih shvatanja. Kako bi se otklonila sumnja u moderatorski efekat koji može imati populacija iz koje je uzet uzorak na rezultate, sprovedena je i analiza moderatorskog efekta ove varijable. Populacije koje su bile zastupljene u analiziranim radovima podeljene su u tri kategorije: srednjoškolci, studenti i opšta populacija.

Efekat fioke

Pronalaženje i izbor radova koji sadrže samo određenu vrstu podataka, dok zanemaruju neke druge podatke, jeste od teškoća sa kojima se suočava metaanalitička studija, ali uopšte i naučna publicistika (Rosenberg, 2005). Prema Daltonu i saradnicima (Dalton et al., 2012) analiza efekta fioke počiva na pretpostavci da će rezultati istraživanja koji nisu statistički značajni ostati neobjavljeni. Usled čega mogu ostati nedostupni za metaanalitičko istraživanje i usloviti pojavu pristrasnosti u prosečnoj

veličini efekta do koje se bude došlo ovakvom analizom.

Metode kojima je analiziran potencijalni efekat fioke su Rozentalov fail-safe N, Begov i Mazumdarova korelacija ranga i pregled levkastog dijagrama odnosa između veličine efekta (x-osa) i standardne greške (y-osa). Rozentalov fail-safe N je izračunat po formuli (Field & Gillett, 2010):

$$N_{fs} = \frac{(\sum_{i=1}^k z_i)^2}{2.706} - k$$

Rezultati

Pregled pronađenih radova

Dana 28. 07. 2020. godine izvršena je pretraga sledećih servisa sa datim upitima: <https://www.sciencedirect.com> sa upitima: right wing authoritarianism, authoritarianism, big five, five factor model, tj. njihovom kombinacijom. Pri prikazu rezultata pregledano je prvih 100 pronađenih radova od ukupno 439 radova koji su se pojavili u rezultatima pretrage. Servisi gubl skolar (scholar.google.com) i EBSCO pretraženi su istog dana sa navedenim upitima. Na gubl skolaru pronađeno je ukupno 21.100, od čega je pregledano prvih 200 rezultata pretrage, dok je na EBSCO-upronađeno 26.107, i takođe je pregledano prvih 200 rezultata. Servisi gubl skolar i EBSCO pretraženi su još sa upitima na srpskom jeziku latinicom, sa kombinovanjem upita: autoritarizam desnog krila, desničarska autoritarnost, desničarski autoritarizam, velikih pet, petofaktorski model. Ovom prilikom je na gubl skolaru pronađen jedan rad, dok na EBSCO servisu nije pronađen ni jedan. Pretražen je i servis scindeks.ceon.rs sa upitima na srpskom jeziku, ali pretraga nije dala ni jedan rezultat.

Svi pronađeni radovi dolaze iz časopisa sa recenzijama. Diplomski rad koji je uključen u metaanalizu nalazi se u repozitorijumu Fakulteta hrvatskih studija (repozitorij.unizg.hr). Tabela 1 prikazuje radove koji su uključeni u istraživanje. Jedan rad koji u kojem nije prikazana korelacija između dve ispitivane varijable nije uključen u istraživanje. Rad autora Kostela i saradnika (Costello et al., 2020) sadrži 3 studije od kojih je samo u prvoj operacionalizacija varijabli saglasna sa operacionalizacijama koje smo usvojili. Ova studija je uzeta u dalju analizu. Rad Perija i Sibleja (Perry & Sibley, 2012) je longitudinalna studija. Kako bi se izbeglo da se ovaj rad bude zastupljen više od jedanput, a ipak sačuvali podaci dobijeni iz obe vremenske tačke u istraživanju, urađena je „metaanaliza unutar rada“. Broj ispitanika je prikazan kao prosek broja ispitanika iz obe vremenske tačke u studiji, dok su veličine efekta prikazane kao uravnoteženi proseci dve studije (uravnoteženje je vršeno veličinom uzorka). Preporuka za ovako postupanje u slučaju rada koji na istom uzorku daje različite veličine efekta preuzeta je od Dajnera i saradnika (Diener et al., 2009).

Tabela 1
Pregled radova uključenih u metaanalizu

Broj studije	Autori	Izvor*	Veličina uzorka	Uzorak (populacija, prosečna starost, država)	Operaciona-lizacija desničarske autoritarnosti*	Operaciona-lizacija modela ličnosti*	Veličina efekta (Pirsonov koeficijent korelacije)				
							Neurotici-zam	Ekstrave-rzija	Savesnost	Saradljivost	Otvorenost
1.	(Kalebić Maglica i Vuković, 2016)	DI	583	studenti; 21,23; Hrvatska	RWA - Z	BFI	-.13	.16	.18	.15	-.20
2.	(Kalebić Maglica i sar., 2018)	DI	102	srednjoškolci, 18; Hrvatska	RWA - Z	BFI	-.13	.18	.06	.00	.09
3.	(Hodson et al., 2009)	JRP	197	studenti; 20,06; Kanada	RWA - A	BFI	.04	-.10	.24	.21	-.22
4.	(Miklikowska , 2012)	PID	1341	srednjoškolci; 16,94; Finska	RWA - Z	S5					-.22
5.	(Satherley & Sibley, 2018)	IJIR	12586	opšta populacija; 50,30; Novi Zeland	RWA - A	IPIP	-.02	-.03	.11	-.01	-.31
6.	(Swami et al., 2012)	PID	474	opšta populacija; 31 ,28; Nemačka i Austrija	RWA - Z	IPIP	.05	-.11	.19	-.24	-.40
7.	(Heaven et al., 2011)	I	375	srednjoškolci, 12,30i 17; Australija	RWA - A	IPIP	.07	-.07	.23	.04	-.14
8.	(Heaven & Bucci, 2001)	EJP	220	studenti; nije navedeno; Australija	RWA - A	IPIP	.00	-.01	.17	-.11	-.40
9.	(Ekehammar et al., 2004)	EJP	183	studenti; 22,9; Švedska	RWA - Z	BFI	-.18	.15	.25	.08	-.28
10.	(Akrami & Ekehammar, 2006)	JID	332	studenti i srednjoškolci; 23,2; Švedska	RWA - Z	NEO -PI -R	-.01	-.03	.11	-.08	-.49
11.	(Hotchin & West, 2018)	PID	313	opšta populacija; 35,7; Zapadna Evropa, Severna Amerika i Australoazija	ACT	BFAS	-.08	-.10	.34	-.06	-.48
12.	(Perry & Sibley, 2012)	PID	333	studenti; 19,63; Novi Zeland	RWA - A	IPIP	-.03	-.03	.05	-.01	-.29
13.	(Dallago & Roccato, 2010)	EJP	976	opšta populacija; 54,4; Italija	RWA - A	BFI	.00	.14	.22	.09	-.09
14.	(Milojev et al., 2014)	SJR	3635	opšta populacija; 49,93; Novi Zeland	RWA - A	IPIP	-.01	-.24	.16	-.20	-.04
15.	(Dallago et al., 2012)	JSP	483	studenti; 27,61; Italija	RWA - A	BFQ	.05	-.02	.13	.05	-.41
16.	(Hamer et al., 2019)	PID	334	studenti; 24,09; Poljska	RWA - A	NEO -PI -R					-.42
17.	(Costello et al., 2020)	JRP	20010	opšta populacija; 36,53; SAD, Kanada, UK, Australija	RWA - Z	BFI	-.04	-.02	.12	-.08	-.29
18.	(Jelavić , 2017)	DR	255	opšta populacija, 34, Hrvatska	RWA - A	SIMPs	.01	-.03	.13	.02	-.20

Napomena. DI = Društvena istraživanja; JRP = Journal of Research in Personality; PID = Personality and Individual Differences; IJIR = International Journal of Intercul-

tural Relations; EJP = *European Journal of Personality*; JID = *Journal of Individual Differences*; SJR = *Social Justice Research*; JSP = *The Journal of Social Psychology*; I = *Intelligence*; DR = Diplomski rad; RWA–A (Altemeyer, 1981); RWA–Z (Zakrisson, 2005); ACT (Bizumic & Duckitt, 2018); BFI (John et al., 1991); IPIP (Goldberg, 1999); NEO-PI-R (Costa & McCrae, 1992); SIMPs (Woods & Hampson, 2005).

Ponderisana veličina efekta

Metastatistici koji su računati u ovoj analizi prikazani su tabeli 2 prema dimenzijama ličnosti. Važno je napomenuti da je broj ispitanika isti za sve dimenzije ličnosti osim za otvorenost.

Tabela 2

Povezanost dimenzija ličnosti i desničarske autoritarnosti

Crta ličnosti	$\bar{r}$ [95% CI]	<i>p</i>	<i>k</i>	<i>N</i>	VAR	VAR _{SE}	VAR _ƒ	χ^2 (df)	<i>p</i>
Neuroticizam	-0.03 [-0.06 – 0.01]	.000	16	41057	.0007	.0004	.0003	29.17 (15)	.015
Ekstraverzija	-0.04 [-0.18 – 0.10]	.000	16	41057	.0055	.0004	.0051	225.60 (15)	.000
Savesnost	.13 [0.07 – 0.18]	.000	16	41057	.0012	.0004	.0008	50.18 (15)	.000
Saradljivost	-0.06 [-0.19 – 0.07]	.000	16	41057	.0049	.0004	.0045	200.77 (15)	.000
Otvorenost	-0.27 [-0.44 – -0.10]	.000	18	42732	.0079	.0003	.0076	391.55 (15)	.000

Napomena. $\bar{r}$ = ponderisana veličina efekta (Pirsonov koeficijent korelacije); *p* = statistička značajnost; *k* = broj studija, *N* = ukupna veličina uzorka; VAR = ukupna varijansa; VAR_{SE} = varijansa greške; VAR_ƒ = prava varijansa; χ^2 = hi kvadrat statistik.

Prema veličinama χ^2 testa koje su date u tabeli 2 potvrđena je pretpostavka da veličina efekta nije homogena, zbog toga što uzorci dolaze iz različitih populacija. Ovo znači da je ispravno usvojiti model slučajnih efekata.

Kao što se iz tabele 2 može videti crte neuroticizma, ekstraverzije i saradljivosti nalaze se u niskoj negativnoj korelaciji sa desničarskom autoritarnošću. Sa druge strane, dimenzija savesnosti se pokazala kao jedina dimenzija koja je pozitivno povezana sa desničarskom autoritarnošću. Ta korelacija je niska. Dimenzija otvorenosti je takođe u niskoj, ali negativnoj korelaciji sa desničarskom autoritarnošću.

Efekat fioke

U tabeli 3 date su vrednosti analize efekta fioke Rozentalov fail-safe N i Begova i Mazumdarova korelacija ranga.

Tabela 3

Rozentalov fail-safe N i Begova i Mazumdarova korelacija ranga

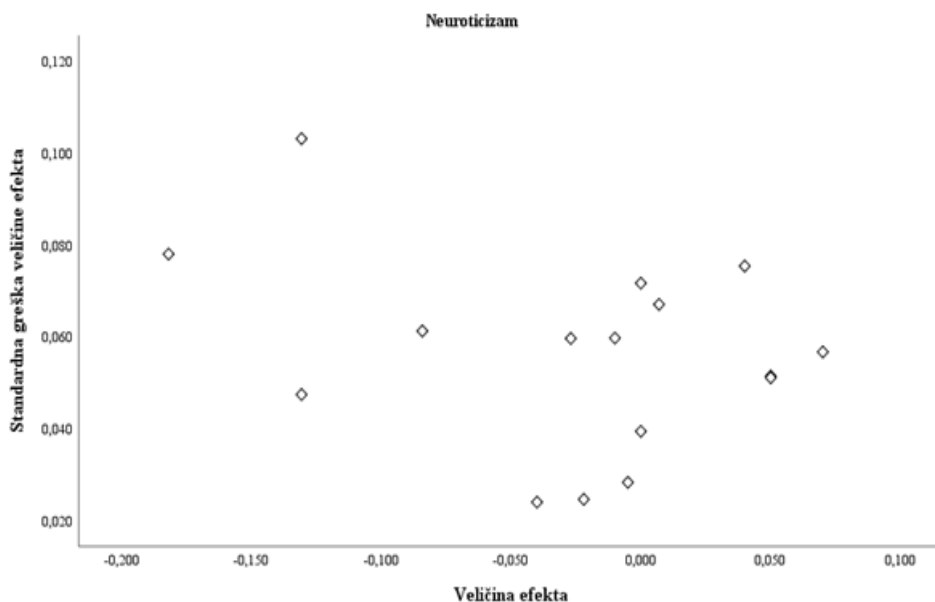
	Neuroticizam	Ekstraverzija	Savesnost	Saradljivost	Otvorenost
N_{fs}	49	106	2.24	163	10.07
τ_b	-.10	.10	.17	.12	-.06
p	.589	.528	.386	.528	.910

Napomena. N_{fs} = Rozentalov fail-safe, τ_b = Begova i Mazumdarova korelacija ranga.

Proverom dijagrama odnosa između veličine efekta i standardne greške na svim dimenzijama ličnosti (dijagrami od 1 do 5) dobijeno je sledeće: u slučajevima dimenzija neuroticizma, ekstraverzije i saradljivosti uočljivo je da distribucija odstupa od oblika levka što nam govori o postojanju pristrasnosti u objavljenim radovima. Kod dimenzije ličnosti savesnost, distribucija je pomerena blago ulevo. Ovo nam govori da može postojati mala pristrasnost u objavljivanju rezultata gde su veličine efekata niže od stvarne.

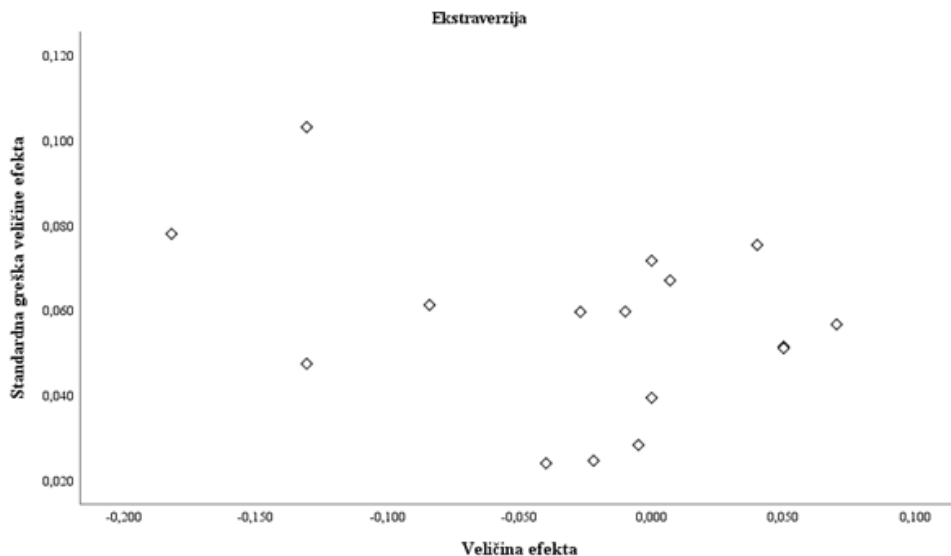
Dijagram 1

Odnos između standardne greške veličine efekta i veličine efekta – dimenzija Neuroticizam

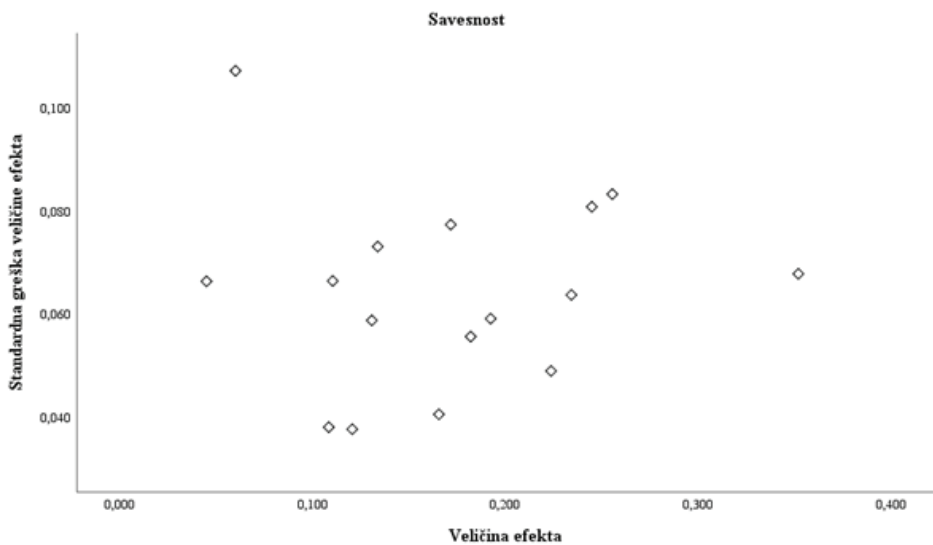
Dijagram 2

Odnos između standardne greške veličine efekta i veličine efekta – dimenzija Ekstaverzija

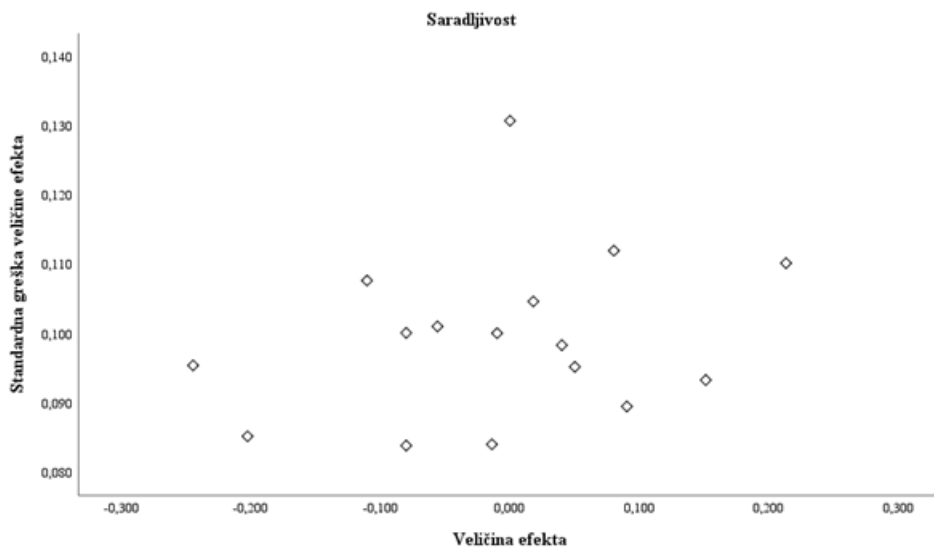
Dijagram 3

Odnos između standardne greške veličine efekta i veličine efekta – dimenzija Savesnost

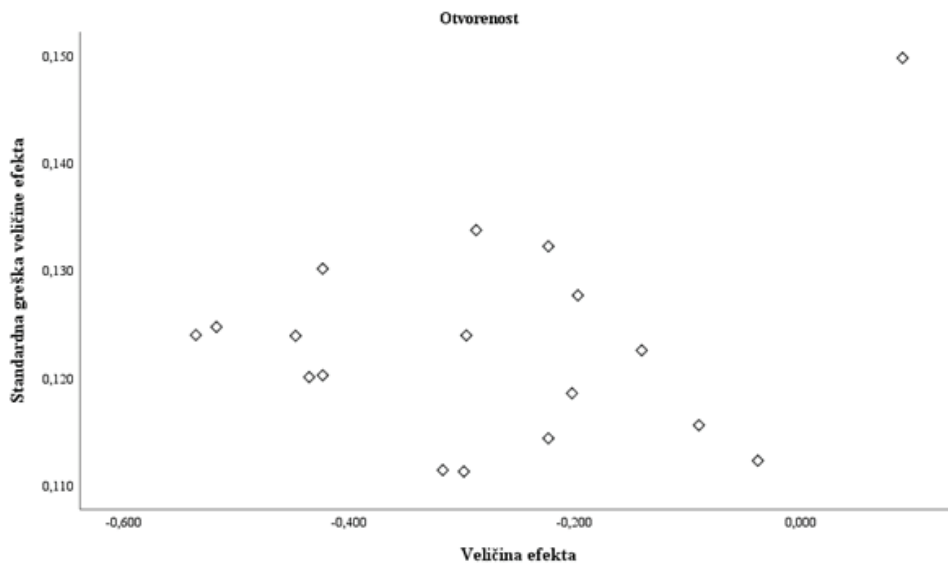
Dijagram 4

Odnos između standardne greške veličine efekta i veličine efekta – dimenzija Saradljivost

Dijagram 5

Odnos između standardne greške veličine efekta i veličine efekta – dimenzija Otvorenost

Analiza moderatora

Kao što se može videti u Tabeli 4 razlike u veličinama efekta kada su crte ličnosti merene različitim instrumentima nisu izražene. Ovo nije slučaj za crtu otvorenost gde je razlika u efektu znatno veća kada je primenjivan instrument bio NEO-PI-R. Sa druge strane NEO-PI-R je jedini instrument koji je uključen u analizu a koji je zasnovan na petofaktorskom modelu ličnosti, za razliku od ostalih koji se baziraju na modelu velikih pet. Zbog navedenog proverili smo i postojanje moderatorskog efekta modela ličnosti.

Analizom moderatorskog efekta koji bi upotreba različitih instrumenata kojom su merene pet dimenzije ličnosti mogla da ima na njihovu korelaciju sa desničarskom autoritarnošću, dobijeni su sledeći rezultati: ne postoji moderatorski efekat ove varijable na povezanost desničarske autoritarnosti sa neuroticizmom ($\chi^2(4, N = 15) = 8.33, p = .132$), ekstraverzijom ($\chi^2(4, N = 15) = 4.80, p = .439$), savesnošću ($\chi^2(4, N = 15) = 8.15, p = .141$), saradljivošću ($\chi^2(4, N = 15) = 5.1, p = .407$) i otvorenošću ($\chi^2(4, N = 15) = 6.1, p = .296$).

Tabela 4

Analiza moderatora – operacionalizacija dimenzija ličnosti u odnosu dimenzija ličnosti neuroticizam, ekstraverzija, savesnost, saradljivost i otvorenost sa desničarskom autoritarnošću

Dimenzija ličnosti	N	operacionalizacija crta ličnosti			
		BFI	BFQ	IPIP	NEO-P-R
Neuroticizam	40489	-.04	-.02	-.01	-.01
Ekstraverzija	40489	-.01	-.09	-.08	-.03
Savesnost	40489	.12	.19	.12	.11
Saradljivost	40489	-.07	-.08	-.06	-.08
Otvorenost	40823	-.28	-.19	-.25	-.45

Napomena. BFI (John et al., 1991); IPIP (Goldberg, 1999); NEO-PI-R (Costa & McCrae, 1992). BFI (k = 5, N = 21075); BFQ (k = 2, N = 1459); IPIP (k = 6, N = 17623); NEO-P-R (za Otvorenost: k = 4, N = 666; za ostale crte: k = 2, N = 332).

Zbog toga što je analiza vršena sa dva modela ličnosti, analiziran je i moderatorski efekat ovih modela. Radi lakšeg praćenja tabela, ističemo da je NEO-P-R jedina operacionalizacija petofaktorskog modela ličnosti, dok su svi ostali instrumenti operacionalizacije modela Velikih Pet. Nije pronađen moderatorski efekat modela ličnosti i povezanosti desničarske autoritarnosti sa dimenzijama neuroticizam ($\chi^2(1, N = 16) = .03, p = .847$), ekstraverzija ($\chi^2(1, N = 16) = .01, p = .900$), savesnost ($\chi^2(1, N = 16) = .64, p = .413$) i saradljivost ($\chi^2(1, N = 16) = .42, p = .513$), dok postoji moderatorski efekat modela ličnosti na korelaciju desničarske autoritarnosti i dimenzije otvorenost ($\chi^2(1, N = 18) = 7.27, p = .011$).

U Tabeli 5 prikazane su razlike u korelacijama između desničarske autoritarnosti i pet dimenzija ličnosti u slučaju korišćenja različitih skala kojima je merena

desničarska autoritarnost. Analizom upotrebe različitih skala kojima je merena desničarska autoritarnost u slučaju dimenzije neuroticizma pronađen je moderatorski efekat operacionalizacije kojom je merena desničarska autoritarnost ($\chi^2(1, N = 15) = 4.72, p = .035$). Kod dimenzije ekstraverzija ne postoji moderatorski efekat ($\chi^2(1, N = 15) = 1.63, p = .369$). Moderatorski efekat operacionalizacije desničarske autoritarnosti na njenu povezanost sa dimenzijom savesnost ne postoji ($\chi^2(1, N = 15) = .025, p > .910$), kao ni na dimenziji saradljivost ($\chi^2(1, N = 15) = .31, p = .833$). U slučaju dimenzije otvorenost takođe nije pronađen moderatorski efekat ($\chi^2(1, N = 17) = .55, p > .514$).

Tabela 5

Analiza moderatora – operacionalizacija desničarske autoritarnosti u odnosu dimenzija ličnosti neuroticizam, ekstraverzija, savesnost i saradljivost sa desničarskom autoritarnošću

Dimenzija ličnosti	Operacionalizacija desničarske autoritarnosti	
	RWA (Altemeyer, 1981)	RWA (Zakrisson, 2005)
Neuroticizam	-.01	-.04
Ekstraverzija	-.06	-.02
Savesnost	.13	.12
Saradljivost	-.04	-.07
Otvorenost	-.25	-.29

Napomena. RWA (Altemeyer, 1981) – Otvorenost: $k = 10, n = 19394$, ostale crte: $k = 9, N = 19060$); RWA (Zakrisson, 2005) – Otvorenost: $k = 7, n = 23025$, ostale crte: $k = 6, n = 21684$.

Moderatorski efekat populacije nije pronađen kod povezanosti sledećih dimenzija ličnosti i desničarske autoritarnosti: neuroticizam ($\chi^2(2, N = 16) = 1.40, p = .509$); ekstraverzija ($\chi^2(2, N = 16) = 2.34, p = .308$); savesnost ($\chi^2(2, N = 16) = .04, p = .966$) i otvorenost ($\chi^2(2, N = 18) = 2.47, p = .299$). Dok je za dimenziju saradljivost pronađen moderatorski efekat populacije ($\chi^2(2, N = 16) = 6.95, p = .03$). U Tabeli 6 date su veličine efekta prema populacijama.

Tabela 6

Analiza moderatora – populacija u odnosu dimenzije ličnosti saradljivost i desničarska autoritarnost

Dimenzija ličnosti	Populacija		
	Srednjoškolci	Student	Opšta populacija
Neuroticizam	.03	-.04	-.03
Ekstraverzija	-.02	.03	-.04
Savesnost	.19	.15	.12
Saradljivost	.03	.05	-.07
Otvorenost	-.23	-.31	-.27

Diskusija i zaključak

Desničarska autoritarnost je jedan od fenomena čije razumevanje ostaje neophodno za sticanje jedne celovite slike o pokoravanju autoritetu, prihvatanju određenih vrednosti i odbacivanju drugih. Ovo odbacivanje neretko se manifestuje kroz hostilnost do destruktivnosti prema različitom i označenom od strane vođe. Primere možemo pronaći u svakom udžbeniku istorije.

Ovom kompleksnom pitanju prilazi se sa različitih strana, iz perspektive razvoja pojedinca, agenasa socijalizacije, stavova, vrednosnih orijentacija ili, kao što je u našoj analizi bio slučaj – ličnosti. Cilj ove metaanalize je bio da se stekne jasnija slika ličnosti „prosečnog desničarskog autoritarca“.

Dobijena prosečna ponderisana veličina korelacija između pet crta ličnosti i desničarske autoritarnosti je statistički značajna. U slučaju crta neutoricizma, ekstrasverzije i saradljivosti možemo govoriti o niskoj negativnoj korelaciji sa desničarskom autoritarnošću. Iako desničarska autoritarnost uključuje i autoritarnu agresiju (Altemeyer, 2006), a suprotnim polom crte saradljivost možemo smatrati agresivnost (Smederevac, Mitrović, & Čolović, 2010), analiza je pokazala nisku negativnu korelaciju između ovih konstrukata ($r = -0,06$). Valjalo bi imati u vidu da nam u slučaju ove tri dimenzije tehnika levkastog grafikona sugerise postojanje izvesne pristrasnosti u objavljivanju rezultata. Savesnost je u niskoj pozitivnoj korelaciji sa desničarskom autoritarnošću. Takođe je važno istaći da je ovo jedina dimenzija ličnosti za koju je pronađena pozitivna korelacija sa desničarskom autoritarnošću. Korelacija crte otvorenost za iskustva je u niskoj negativnoj korelaciji sa desničarskom autoritarnošću prema Koenovim kriterijumima (Cohen, 1992). Imajući u vidu veličinu ovih korelacija, povezanost desničarske autoritarnosti nalazimo sa crtama savesnosti i otvorenosti za iskustva.

Kada je reč o korelaciji desničarske autoritarnosti sa crtom otvorenost pronađen je moderatorski efekat modela ličnosti koji stoji iza instrumenata kojima su ispitivane crte, ali i populacija iz koje dolaze uzorci na kojima su rađena istraživanja. Crta otvorenosti za iskustva definisana u okviru petofaktorskog modela ostvaruje srednju negativnu korelaciju sa desničarskom autoritarnošću. Ovaj nalaz nije u skladu sa zaključcima Guenole i Černišenka (Guenole & Chernyshenko, 2005) o uporedivosti dva modela, bar što se tiče ove dimenzije. Populacija studenata pokazuje višu negativnu korelaciju crte otvorenosti sa desničarskom autoritarnošću u odnosu na srednjoškolsku i opštu populaciju, što je u skladu sa nekim prethodnim radovima Oltemejera (Altemeyer, 1998).

Moderatorski efekat operacionalizacija desničarske autoritarnosti pronađen je u korelaciji crte neuroticizma sa desničarskom autoritarnošću. Korelacije između crte neuroticizma i desničarske autoritarnosti su i dalje niske, a razlika između onih merenih Oltemejerovom skalom desničarske autoritarnosti i one merene skalom čiji je autor Zakrisson (Zakrisson, 2005) iznosi .03.

Na osnovu dobijenih prosečnih veličina efekata možemo izveti zaključke o karakteristikama ličnosti desničarskog autoritarca. Negativni smer i veličina pove-

zanosti crte otvorenost za iskustva sa desničarskom autoritarnošću govori nam da su desničarski autoritarci osobe u manjoj meri spremne da prihvate novine ili se oprobaju u nečemu novom. Dakit (Duckitt et al., 2010) u svojoj AKT skali kojom ispituje desničarsku autoritarnost i prepoznaje ovu pojavu pre svega kroz dimenziju konzervativizam. Ovu sliku upotpunjuje povezanost crte savestnost i desničarske autoritarnosti. Crta savestnost je definisana stavom prema obavezama, i to kroz osobine kao što su disciplinovano ponašanje, istrajnost, uvažavanje pravila i zakona (Smederevac i sar., 2010). Osoba koju karakteriše desničarska autoritarnost jeste odgovorna osoba koja se pokorava pravilima čiju legitimnost ne dovodi u pitanje. Takva bespogovorna pokornost zakonima, znači i poslušnost onima koji legalizuju određene vrednosti, stavove i pravila, dakle, autoritetima. Preispitivanje pravila ne korespondira sa crtom otvorenost za iskustva kako je ovde određena, o čemu govori negativna korelacija ove crte sa desničarskom autoritarnošću.

Naša analiza je doprinela davanju odgovora na pitanje o povezanosti pet crta ličnosti i desničarske autoritarnosti bar na jezicima i kulturnom prostoru kojem pripadaju pronađeni radovi. U ovome je sadržano i ograničenje ove studije jer su obuhvaćena samo istraživanja na srpskom, hrvatskom i engleskom jeziku i isključivo u zapadnom kulturnom prostoru, što predstavlja nedostatak u pokušaju da se utvrdi prava priroda efekta koji je istraživao u čitavoj populaciji.

Naredna istraživanja bi pre svega trebalo da detaljnije ispituju moderatorski efekat koji model ličnosti ima na korelaciju dimenzije otvorenosti za iskustva sa desničarskom autoritarnošću. Ta analiza bi morala da sadrži više radova koji koriste neki instrument baziran na petofaktorskom modelu. Naročita pažnja u budućim istraživanjima trebalo bi biti posvećena uzorku na kojem se ona sprovode. Prema nalazima naše analize rezultati dobijeni na uzorku studentske populacije se razlikuju na crti otvorenosti za iskustva u odnosu na uzorke drugih populacija. Kako je skala AKT (Duckitt et al., 2010) „najmlađa“ od tri primenjivane, valjalo bi doći do više istraživanja koja je koriste kao operacionalizaciju desničarske autoritarnosti. Kako AKT skala (Duckitt et al., 2010) daje pored jedne jedinstvene veličine i tri posebne za svaki od predmeta merenja, valjalo bi ispitati i njihov odnos sa dimenzijama ličnosti.

Literatura

Radovi koji su uključeni u metaanalizu označeni su zvezdicom (*).

*Akrami, N., & Ekehammar, B. (2006). Right -Wing Authoritarianism and Social Dominance Orientation Their Roots in Big-Five Personality Factors and Facets. *Journal of Individual Differences* 27(3), 117–126. <https://doi.org/10.1027/1614-0001.27.3.117>

Altemeyer, B. (1981). *Right-Wing Authoritarianism*. University of Manitoba Press.

Altemeyer, B. (1998). The other “authoritarian personality”. In M. Zanna (Ed.), *Advances in experimental social psychology* (Vol. 30, pp. 47–92). Academic.

Altemeyer, B. (2004). Highly Dominating, Highly Authoritarian Personalities. *The Journal of Social Psychology*, 144(4), 421–447. <https://doi.org/10.3200/SOCP.144.4.421-448>

- Altemeyer, B. (2006). *The Authoritarians* [Unpublished manuscript]. Department of Psychology, University of Manitoba, Winnipeg, Canada.
- Bizumic, B., & Duckitt, J. (2018). Investigating right wing authoritarianism with a very short authoritarianism scale. *Journal of Social and Political Psychology*, 6(1), 129–150. <https://doi.org/10.5964/JSPP.V6I1.835>
- Borenstein, M. (2009). Effect sizes for continuous data. In H. Cooper, L. V. Hedges, & J. C. Valentine (Eds.), *The handbook of research synthesis and meta-analysis* (pp. 221–235). Russell Sage Foundation.
- Cohen, J. (1992). A power primer. *Psychological Bulletin*, 112(1), 155–159. <https://doi.org/10.1037/0033-2909.112.1.155>
- Costa, P., & McCrae, R. (2008). The Revised NEO Personality Inventory (NEO-PI-R). In G. J. Boyle, G. Matthews, & D. H. Saklofske (Eds.), *The SAGE handbook of personality theory and assessment: Volume 2 — Personality measurement and testing* (pp. 179–198). SAGE Publications Ltd. <https://www.doi.org/10.4135/9781849200479.n9>
- Costa, P. T., & McCrae, R. R. (1992). *Revised NEO personality inventory (NEO-PI-R) and NEO five-factor inventory (NEO-FFI): Professional manual*. Psychological Assessment Resources, Inc.
- *Costello, T. H., Bowes, S. M., & Lilienfeld, S. O. (2020). “Escape from Freedom”: Authoritarianism-related traits, political ideology, personality, and belief in free will/determinism. *Journal of Research in Personality*, 86, Article 103957. <https://doi.org/10.1016/j.jrp.2020.103957>
- *Dallago, Francesca, & Roccato, M. (2010). Right-Wing Authoritarianism, Big Five and Perceived Threat to Safety. *European Journal of Personality*, 24(2), 106–122. <https://doi.org/10.1002/per.745>
- *Dallago, Francesca, Mirisola, A., & Roccato, M. (2012). Predicting right-wing authoritarianism via personality and dangerous world beliefs: Direct, indirect, and interactive effects. *Journal of Social Psychology*, 152(1), 112–127. <https://doi.org/10.1080/00224545.2011.565384>
- Dalton, D. R., Aguinis, H., Dalton, C. M., Bosco, F. A., & Pierce, C. A. (2012). Revisiting the File Drawer Problem in Meta-Analysis: an Assessment of Published and Non-published Correlation Matrices. *Personnel Psychology*, 65(2), 221–249. <https://doi.org/10.1111/j.1744-6570.2012.01243.x>
- Diener, M. J., Hilsenroth, M. J., & Weinberger, J. (2009). A primer on meta-analysis of correlation coefficients: The relationship between patient-reported therapeutic alliance and adult attachment style as an illustration. *Psychotherapy Research*, 19(4–5), 519–526. <https://doi.org/10.1080/10503300802491410>
- Duckitt, J. (2001). A dual-process cognitive-motivational theory of ideology and prejudice. In M. P. Zanna (Ed.), *Advances in experimental social psychology*, (Vol. 33, pp. 41–113). Academic Press. [https://doi.org/10.1016/s0065-2601\(01\)80004-6](https://doi.org/10.1016/s0065-2601(01)80004-6)
- Duckitt, J. (2013). Multidimensionality of Right-Wing Authoritarian Attitudes: Authoritarianism-Conservatism-Traditionalism. *Political Psychology*, 34(6), 841–862. <https://doi.org/10.1111/pops.12022>
- Duckitt, J., Bizumic, B., Krauss, S. W., & Heled, E. (2010). A tripartite approach to right-wing authoritarianism: The authoritarianism-conservatism-traditionalism model. *Political Psychology*, 31(5), 685–715. <https://doi.org/10.1111/j.1467-9221.2010.00781.x>

- Duckitt, J., & Sibley, C. G. (2010). Personality, ideology, prejudice, and politics: A dual-process motivational model. *Journal of Personality*, 78(6), 1861–1894. <https://doi.org/10.1111/j.1467-6494.2010.00672.x>
- * Ekehammar, B., Akrami, N., Gylje, M., & Zakrisson, I. (2004). What Matters Most to Prejudice: Big Five Personality, Social Dominance Orientation, or Right-Wing Authoritarianism? *European Journal of Personality*, 18(6), 463–482. <https://doi.org/10.1002/per.526>
- Field, A. P., & Gillett, R. (2010). How to do a meta-analysis. *British Journal of Mathematical and Statistical Psychology*, 63(3), 665–694. <https://doi.org/10.1348/000711010X502733>
- Goldberg, L. R. (1990). An Alternative “Description of Personality”: The Big-Five Factor Structure. *Journal of Personality and Social Psychology*, 59(6), 1216–1229. <https://doi.org/10.1117/12.642204>
- Goldberg, L. R. (1999). A broad-bandwidth, public domain, personality inventory measuring the lower-level facets of several Five-factor models. In I. Mervielde, I. Deary, F. De Fruyt, & F. Ostendorf (Eds.), *Personality psychology in Europe* (Vol. 7, pp. 7–28). Tilburg University Press.
- Guenole, N., & Chernyshenko, O. S. (2005). The Suitability of Goldberg’s Big Five IPIP Personality Markers in New Zealand: A Dimensionality, Bias, and Criterion Validity Evaluation. *New Zealand Journal of Psychology*, 34(2), 86–96.
- *Hamer, K., McFarland, S., & Penczek, M. (2019). What lies beneath? Predictors of identification with all humanity. *Personality and Individual Differences*, 141, 258–267. <https://doi.org/10.1016/j.paid.2018.12.019>
- *Heaven, P. C., & Bucci, S. (2001). Right-Wing Authoritarianism, Social Dominance Orientation and Personality: An analysis using the IPIP measure. *European Journal of Personality*, 15(1), 49–56. <https://doi.org/10.1002/per.389>
- *Heaven, P. C. L., Ciarrochi, J., & Leeson, P. (2011). Cognitive ability, right-wing authoritarianism, and social dominance orientation: A five-year longitudinal study amongst adolescents. *Intelligence*, 39(1), 15–21. <https://doi.org/10.1016/j.intell.2010.12.001>
- Van Hiel, A., Duriez, B., & Kossowska, M. (2006). The presence of left-wing authoritarianism in Western Europe and its relationship with conservative ideology. *Political Psychology*, 27(5), 769–793. <https://doi.org/10.1111/j.1467-9221.2006.00532.x>
- *Hodson, G., Hogg, S. M., & MacInnis, C. C. (2009). The role of “dark personalities” (narcissism, Machiavellianism, psychopathy), Big Five personality factors, and ideology in explaining prejudice. *Journal of Research in Personality*, 43(4), 686–690. <https://doi.org/10.1016/j.jrp.2009.02.005>
- *Hotchin, V., & West, K. (2018). Openness and Intellect differentially predict Right-Wing Authoritarianism. *Personality and Individual Differences*, 124, 117–123. <https://doi.org/10.1016/j.paid.2017.11.048>
- Hunter, J. E., & Schmidt, F. L. (2004). *Methods of meta-analysis: Correcting error and bias in research findings*. Sage Publications.
- *Jelavić, I. (2017). Povezanost osobina ličnosti i autoritarnosti sa stavovima prema imigrantima. [Diplomski rad, Sveučilište u Zagrebu]. Repozitorij Fakulteta hrvatskih studija. <https://urn.nsk.hr/urn:nbn:hr:111:558611>

- John, O. P., Donahue, E. M., & Kentle, R. L. (1991). Big Five Inventory (BFI) [Database record]. APA PsycTests. <https://doi.org/10.1037/t07550-000>
- *Kalebić Maglica, B., Švegar, D., & Jovković, M. (2018). Odnos osobina ličnosti, efekta okvira i stavova prema migrantima. *Društvena Istraživanja*, 27(3), 495–517. <https://doi.org/https://doi.org/10.5559/di.27.3.06>
- *Kalebić Maglica, B., & Vuković, A. (2016). Autoritarnost kao medijator efekta osobina ličnosti na predrasude studenata prema homoseksualnim osobama. *Društvena Istraživanja*, 25(3), 393–411. <https://doi.org/10.5559/di.25.3.06>
- *Miklikowska, M. (2012). Psychological underpinnings of democracy: Empathy, authoritarianism, self-esteem, interpersonal trust, normative identity style, and openness to experience as predictors of support for democratic values. *Personality and Individual Differences*, 53(5), 603–608. <https://doi.org/10.1016/j.paid.2012.04.032>
- *Milojev, P., Osborne, D., Greaves, L. M., Bulbulia, J., Wilson, M., Davies, C. L., ... Sibley, C. S. (2014). Right-Wing Authoritarianism and Social Dominance Orientation Predict Different Moral Signatures. *Social Justice Research*, 27, 149–174. <https://doi.org/10.1007/s11211-014-0213-7>
- *Perry, R., & Sibley, C. G. (2012). Big-Five personality prospectively predicts Social Dominance Orientation and Right-Wing Authoritarianism. *Personality and Individual Differences*, 52(1), 3–8. <https://doi.org/10.1016/j.paid.2011.08.009>
- Perry, R., Sibley, C. G., & Duckitt, J. (2013). Dangerous and competitive worldviews: A meta-analysis of their associations with Social Dominance Orientation and Right-Wing Authoritarianism. *Journal of Research in Personality*, 47(1), 116–127. <https://doi.org/10.1016/j.jrp.2012.10.004>
- Rosenberg, M. S. (2005). The File-drawer Problem Revisited: A General Weighted Method for Calculating Fail-safe Numbers in Meta-analysis. *Evolution*, 59(2), 464–468. <https://doi.org/10.1111/j.0014-3820.2005.tb01004.x>
- Rot, N. (2010). *Osnovi socijalne psihologije*. Zavod za udžbenike.
- *Satherley, N., & Sibley, C. G. (2018). A dual process model of post-colonial ideology. *International Journal of Intercultural Relations*, 64, 1–11. <https://doi.org/10.1016/j.ijintrel.2018.03.003>
- Smederevac, S. i Mitrović, D. (2018). *Ličnost - metodi i modeli*. Centar za primenjenu psihologiju.
- Smederevac, S., Mitrović, D. i Čolović, P. (2010). Velikih pet plus dva: primena i interpretacija. Centar za primenjenu psihologiju.
- *Swami, V., Nader, I. W., Pietschnig, J., Stieger, S., Tran, U. S., & Voracek, M. (2012). Personality and individual difference correlates of attitudes toward human rights and civil liberties. *Personality and Individual Differences*, 53(4), 443–447. <https://doi.org/10.1016/j.paid.2012.04.015>
- Zakrisson, I. (2005). Construction of a short version of the Right-Wing Authoritarianism (RWA) scale. *Personality and Individual Differences*, 39(5), 863–872. <https://doi.org/10.1016/j.paid.2005.02.026>

Nemanja Đorđević²

Department of Psychology

Faculty of Philosophy

University of Niš

Niš, Serbia

CORRELATION BETWEEN RIGHT-WING AUTHORITARIANISM AND FIVE FACTORS MODELS OF PERSONALITY – META-ANALYSIS

Abstract

The meta-analytic study was aimed at determining the link between Right-wing Authoritarianism and Five-factor Personality models. The study included a total of 18 papers, with a total sample of 42,732 respondents from different populations. The analysis was conducted using method by Hunter and Schmidt. The results showed that Right-wing Authoritarianism achieves a negative correlation of low intensity with Neuroticism ($r = -.03, p < .001$), Extraversion ($r = -.04, p < .001$) and Agreeableness ($r = -.06, p < .001$). There is also some bias in publishing the results of the survey when it comes to these three personality traits. Conscientiousness is at a low positive correlation with Right-wing Authoritarianism ($r = .13, p < .001$), while the correlation of openness to experience with Right-wing Authoritarianism is close to the level of medium negative correlation ($r = -.27, p < .001$). It also found the moderator's effect on the operationalization of personality and population models when it comes to the relationship of authoritarianism and the trait of openness to experience, as well as the moderate effect of the operationalization of right-wing authoritarianism on the correlation between neuroticism and right-wing authoritarianism.

Key words: Right-Wing Authoritarianism, Five-Factor model, Big Five model, meta-analysis

Primljeno: 16.04.2021.

Primljena korekcija: 05.09.2021.

Prihvaćeno za objavljivanje: 06.10.2021.

---

² nemanja.t.djordjevic@gmail.com

Please cite as: Đorđević, N. (2021). Povezanost desničarske autoritarnosti sa petofaktorskim modelima ličnosti – metaanaliza [Correlation between right-wing authoritarianism and five factors models of personality – meta-analysis]. *Godišnjak za psihologiju*, 18, 137–156. <https://doi.org/10.46630/gpsi.18.2021.09>